

VYPELICHANÉ ZPŮSOBY

Milan Blahynka

Říkává se o básnících, že vždy píše o sobě. Jiří Trávniček ve své spíše pomluvě než recenzi Skálovy sbírky Havran nepřilétá s květinou mimoděk dokázat, že i při klukovské hře na siláckou kritiku se lze dopracovat výstižného autoportrétu. Básníkův svět prý „má podobu jednu provždy zřejmě již hotovou“, básníkovo vidění se prý proměňuje „ve slepotu zaujatého“ a „přestává být namnoze viděním“. Nic přesnějšího se nedá říci o Trávničkově kritizování; jediným, co právě je (a nikoli Skálovy verše) „popohání“, opravdu je „řetězení záporných atributů“ (na báseň se taková milá topornost snad ani vztáhnout nedá); ne básníková, ale recenzentova invence „je rozpalována tím, že si její původce může zapekelcovat“ (Trávničkovi jaksi uniklo, že „sedat za pekelcem“ je totéž jako „zůstávat doma“); ne u Skály, ale u jeho odsuzovatele je „velký kult negace, ve kterém se ovšemže pro slovo daleko nechodí“ (jak je vidět na Trávničkově „tvůrcím“ přiřazení slova „zapekelcovat“ ke slovu „zahřímat“). Jen „slepotou zaujatého“ se dá vysvětlit, jak je možné, že o oddílu Momentky, v němž jsou ve směs básně skálovsky prudkého prožitku přírody a lásky, recenzent píše jako o vlašném brouzdání v krajinách tradičního lyrismu. Jen „slepotou zaujatého“ veden označuje recenzent Skálovy hněvné verše (o uživatelích, koryfeích a jiných příživnících na socialismu) za „kvazipolitické komentáře ke dni“. Trávniček obviňuje Ivana Skálu právě z toho, co dělá sám: představu o Skálovi má „jednu provždy zřejmě již hotovou“. Jinak by přece nemohl Skálovy verše nejosobnějšího ztotožnění s lidmi bojujícími o lidskou důstojnost pomluvit jako „lomozné výkony“, občanskou lyriku těženou z celoživotní zkušenosti by nesnižoval na domestikaci velkých moralit, „do podoby životních moudr“ a nad nadmíru aktuálními verši jako „ledacos začínáme od Adama, ale všechno především od Iljiče“ by sotva mohl psát o „nestrávených tezích a floskulích“. Nemyslím, že každému čtenáři může být Skálova poezie blížká. Estetické chyby na ní odjakživa horlivě hledají, kdo se jí cítí potrefeni. Předpokladem spravedlivé kritiky je však snaha porozumět. Místo toho si Trávniček vyjel na Skálu způsobem a slohem, jemuž se přičinlivě přiučil u jistého Václava Černého, podobně neochotného připustit, co přesahovalo jeho literární vkus. Trávniček by se divil, kdyby někdo s podobnou bohorovnou namyšleností psal zase o poezii, kterou on má rád. Exhibice estétské nesnášenlivosti

už patří minulosti, v poezii je dost místa i pro havrany, kteří nepřilétají s květinou, i – dejme tomu – pro čejší pláč, a co je tu opelichaného, to právě jsou jen recenzentovy křovácké způsoby.

(*Rovnost* 104, 1989, č. 79, 4. 4., s. 5)

MYSTIK A STRÁŽCE POKLADU

Jiří Trávníček

Myslím, že nemá celkem valného smyslu přít se s Milanem Blahynkou, autorem polemické repliky na mou recenzi sbírky Ivana Skály Havran nepřilétá s květinou, o obviněních typu, zda se ve své „estétské nesnášenlivosti“ (a kdoví, jestli ještě ne v něčem horším) přiučuji u Václava Černého. Jednak je dílo tohoto českého romanisty (žijícího v letech 1905–1987) poněkud složitější povahy, než se snaží vidět svým ideologickým objektivem Milan Blahynka, jednak má daný argument asi stejnou hodnotu, jako kdybych já teď zapracoval do Blahynkova myšlenkového rodokmene jméno A. A. Ždanova a začal konstruovat, jak se pro změnu náš kritik učí od tohoto „inženýra lidských duší“ dogmatismu a likvidátorství.

Nadto je smůlou Blahynkova polemického podniku, že vlastně není; kritik Blahynka nejprve pouze otáčí mé charakteristiky Skálovy poezie proti mně (ó, sílo inverze a obrácených sibiřských toků!), ve druhé části se diví, žasne, zajíká a lamentuje, ve třetí na mě zavěsil vzpomenuťého již „zloducha“ V. Černého (pozor, vytahují se těžké kalibry!) a v poslední je býti autorovi recenze Skálovy sbírky jen křovákem s opelichanými způsoby (hanba mu!). – No dobře, jako divadelní výkon to špatné není; má to gradaci, emocionální náboj i dostatek sveřeposti, ale na to, aby to byla polemika, mi zde přece jen chybí nějaký ten protiargument. Situace – zdá se – je vážnější tím, že Blahynka napsal na zmíněnou sbírku sám dvě recenze (Kmen č. 4/1989 a Nové knihy č. 6/1989), ale ať si je čtu, jak si je čtu, ani z nich kloudný věru nejsem; především mi není jasné, co je zde Skála a co Blahynka, čímž se mi ani nedaří zjistit, jaké stano-